

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

[Tractatus de attributis, de visione beatifica, de scientia Dei ac de ejus
voluntate et providentia]

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. IV. Præcipuum adversæ sententiæ fundamentum convellitur

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77132)

ibidem subtiliter discuntur Aristoteles, & D. A
Thomas: Si semper (id est pro omni signo ratio-
nis imaginabili) verum est dicere de futuro, quod e-
rit, non potest hoc non esse: quod autem non potest non
esse, idem significat ac quod est impossibile non esse. Quod
vero est impossibile non esse, idem est cum eo quod necesse
est esse: unde sequitur, quod ea que futuræ sunt, necessa-
rio erunt.

50 Confirmatur & magis illustratur hæc ratio
Aristotelis & D. Thomæ. Si Deus non potuit im-
pedire, quin futura contingantia habeant deter-
minatam futuritionem, illam habent necessariò
& ex natura rei, non verò liberè, & contingen-
ter: Deus enim impedire potuit quicquid con-
veniret rebus contingenter, & liberè: At si res sint
determinatæ futuræ ante decretum, Deus non
potuit impedire talem determinatam futuritio-
nem: Ergo illam habent necessariò, & ex natura
rei, non verò liberè, & contingenter. Minor probatur:
Deus non potuit impedire ne alicui conveniat
illud quod ipsi competit, priusquam de
illo possit liberè disponere: Atqui si res sint de-
terminatæ futuræ ante decretum, & liberam de-
terminationem voluntatis divinæ, futuritio illis
convenit, priusquam Deus possit de illis liberè
disponere; Deus enim non potest liberè dispo-
nere de rebus, nisi mediante libero decreto suæ
voluntatis: Ergo si res sint determinatæ futuræ
ante decretum, Deus non potuit impedire illarum
futuritionem. Argumenta quæ contra
hanc conclusionem fieri possent, infra commo-
diùs proponentur ac diluentur.

§. III.

Rejicitur sententia Aegidii Romani.

51 Licet ex dictis §. præcedenti evidentè constet
futura contingantia non esse à Deo certò cog-
noscibilia, ante decretum, & prædefinitionem
suæ voluntatis; ut tamen hæc veritas, quæ est u-
num ex præcipuis doctrinæ Thomisticæ funda-
mentis, plenè innotescat, & magis confirmetur,
ac stabiliaur; variæ illæ Recentiorum sen-
tentia, supra à nobis expositæ, sigillatim, & in
particulari confutandæ sunt, ut his destructis,
veram D. Thomæ & Discipulorum ejus senten-
tiam stabiliamus. Prima igitur quæ impugnanda
occurrit, est illa quæ communiter tribuitur
Aegidio Romano, & aliis Antiquis Theologis,
qui docent Deum cognoscere futura contin-
gentia & libera in suis ideis, antecedenter ad
decretum. Qui modus dicendi omnino repu-
gnat D. Thomæ, & aliquo modo favet scientiæ
mediæ, & idcirco rejiciendus est. Unde

Dico primò: Deum non cognoscere futura
contingentia antecedenter ad decretum, in suis
ideis; sive in sua essentia, ut habet rationem
ideæ, vel speciei intelligibilis.

Probatur primò ex D. Thoma in 1. dist. 19.
quæst. 1. art. 2. ad 1. sic dicente: *Sicut scire divinum
est subjectum libertati voluntatis ita & idea, secundum
quod ad eam terminatur actus divinæ scientiæ.* Qui-
bus verbis aperte docet, quòd sicut divina sci-
entia nihil cognoscit ut futurum, nisi quatenus
est subjecta decreto; ita nec idea aliquid ut fu-
turum representat, nisi prout illi subest, & ab eo
determinatur.

53 Hinc formari potest hæc ratio fundamentalis
nostræ conclusionis. Deus non potest cognosce-
re creaturas in suis ideis, sive in sua essentia, ut

habet rationem ideæ, & exemplaris, nisi eo mo-
do quò in illa representantur: Sed antecedenter
ad decretum, creaturæ non representantur in
essentia divina, ut habet rationem ideæ, ut futu-
ræ, sed ut merè possibilis: Ergo in illa non pos-
sunt cognosci ut futuræ, sed tantum ut merè
possibilis. Major constat, Minor verò probatur.
Tum quia, ut ostendimus §. præcedenti, res om-
nes, antecedenter ad divinum decretum, sunt in
statu merè possibilitatis, & indifferentiæ ad fu-
turitionem, vel non futuritionem. Tum etiam,
quia divina essentia representat creaturas ut il-
larum causa: Ergo per id solum poterit deter-
minari in ratione representantis futura contin-
gentia, per quod determinatur in ratione causæ
illorum: At solum decretum illam ad causan-
dum determinat: Ergo per solum liberum de-
cretum determinari potest, ut illa representet.

Confirmatur: Continentia creaturarum in
esse representativo in essentia divina, tanquam
in idea & exemplari, fundatur in continentia il-
larum in essendo: At essentia divina non conti-
net creaturas in essendo, sub esse existentia vel
futuritionis, nisi per decretum determinata: Er-
go non continet etiam illas ut existentes, aut fu-
ruras, in esse intelligibili aut representativo, nisi
ut per illud determinata. Sicut divina scientia,
ut supra ostendimus, non est causa rerum, nisi ut
habet adjunctam voluntatem. Quare S. Doctor
quæst. 3. de verit. art. 6. dicit: *Idea in Deo ad ea que
sunt, vel fuerunt, vel erunt producenda, determinatur
ex proposito divinæ voluntatis.*

Probatur rursus conclusio. Representatio
idearum antecedenter ad decretum, est repræ-
sentatio naturalis, & necessaria, pertinet ad
scientiam naturalem, & simplicis intelligentiæ,
non verò ad scientiam liberam, & visionis: qua-
re si Deus cognosceret futura contingantia in
suis ideis, antecedenter ad decretum, talis cog-
nition non esset libera, sed necessaria, & pertine-
ret ad scientiam simplicis intelligentiæ, non ve-
rò ad scientiam visionis. Unde cum Verbum Di-
vinum procedat ex scientia simplicis intelligen-
tiæ, & ex cognitione objectorum quæ ab illa at-
tinguntur, procederet ex cognitione futurorum
contingentium; & sic ejus productio non esset
necessaria, sed libera, quod principiis fidei &
Theologiæ repugnat, ut in Tractatu de Trini-
tate ostendimus.

§. IV.

Præcipuum adversæ sententiæ fundamentum
convellitur.

56 Contra nostram conclusionem istud potest
fieri argumentum. Ideæ divinæ anteceden-
ter ad decretum sunt infinitæ in representando:
Ergo in illo priori representant non solum pos-
sibilia, sed etiam futura contingantia, ac proin-
de possunt esse medium, quo Deus anteceden-
ter ad solum decretum, ea cognoscat.

Confirmatur: Si ideæ divinæ solum post de-
cretum representarent futura contingantia,
non verò ante decretum; sequeretur quòd illis
ex decreto accresceret aliqua perfectio, & ad-
veniret aliqua mutatio: Sed hoc non potest di-
ci: Ergo nec illud. Sequela Majoris probatur.
Representare objecta, pertinet ad perfectionem
ideæ, & speciei intelligibilis: Ergo si ideæ divi-
næ, post decretum representant futura contin-
gentia, cum ea ante illud non representarent, se-
quitur

quitur quod ex decreto illis adveniat aliqua nova perfectio, & consequenter aliqua mutatio.

Ad objectionem, concessio Antecedente, neganda est Consequentia. Ex eo enim quod idea divina sint infinite in representando, solum sequitur quod illa representent omnia quae sunt representabilia, & eo modo quo sunt representabilia: unde cum antecederet ad divinum decretum de futuritione rerum, nihil sit representabile ut futurum, sed solum ut possibile; eo quod in eo signo, res omnes sint in statu purae possibilitatis; ideae divinae, quamvis infinitae in representando, non representant, nec representate possunt ante decretum, res sub esse futuro, sed tantum sub esse possibili.

Hac responsio & doctrina explicari potest, & illustrari exemplo speculi. Sicut enim speculum, quantumcumque perfectum, non representat nisi objecta quae sunt, non vero quae erunt, vel fuerunt; non defectu virtutis representativae in ipso, sed defectu objecti, quod non est representabile: ita similiter essentia divina habet rationem veluti purissimi speculi, in quo res omnes relucent, & representantur intellectui divino, eo modo quod sunt cognoscibiles; & representabiles: id est ut merè possibiles, si sint in statu merae possibilitatis, ut futurae, si sint determinatae in suis causis ad habendam existentiam, & ut praesentes & existentes, si sint actus propriae extra suas causas. Sicut ergo quando speculum representat aliquod objectum quod antea non representabat, hoc non fit per mutationem ipsius speculi, sed potius per mutationem objecti, quod fit illi praesens, eique obicitur: ita similiter quando essentia divina, ut habet rationem ideae, representat post decretum res ut futuras, cum ante illud representaret eas solum ut possibiles: nulla advenit ei mutatio ex decreto, sed solum per illud res transferuntur à statu merae possibilitatis, ad statum futuritionis, & sunt cognoscibiles, & representabiles ut futurae, cum antea essent solum cognoscibiles, & representabiles ut merè possibiles. Ex quo patet responsio ad confirmationem.

§. V.

Impugnatur Sententia Molinae.

58 **M**olina loco supra citato certam futurorum tam absolutorum, quam conditionatorum notitiam, reducit ad altissimam, & imperferutabilem comprehensionem divini intellectus, quae comprehendit arbitrium creatum, & in illo quid esset acturum, si in hac aut illa occasione poneretur, certo cognoscit. Ex quo infert, nec Deum in sua voluntate, decreta sua ut futura, nec Angelum in voluntate humana, futuros ejus actus liberos, certo posse cognoscere: quia nec Deus suam voluntatem, nec Angelus voluntatem humanam supercomprehendunt, sed tantum comprehendunt. Quem modum dicendi non approbant, nec sequuntur alii Theologi ejusdem familiae, excepto Becano. Ut ergo hac sententia Molinae efficaciter confutetur.

Dico secundò: Futura contingentia absoluta vel conditionata, non possunt à divino intellectu certo cognosci in suis causis liberis, aut contingentibus, prout praeveniunt praedeterminationem divinam.

59 Probatur primò conclusio ex Sancto Thoma I.

A. Perihem. lect. 13. in 1. dist. 38. quaest. 1. art. 5. quaest. 2. de verit. art. 12. quaest. 12. art. 10. Primo contra Gentes cap. 67. Item 2.2. quaest. 171. art. 6. 1. parte quaest. 57. art. 3. quaest. 86. art. 4. & hic art. 3. quibus locis expressè docet, in causis contingentibus non posse futura contingentia certo cognosci, sed conjecturaliter tantum. Ergo modus ille dicendi Molinae, apertissime contrariatur doctrinae D. Thomae.

Probatur secundò ratione ex illis locis desumpta. Deus non potest cognoscere futura contingentia, & libera in causis secundis, aut in voluntate creata, nisi eo modo quo in illis continentur: alioquin talis cognitio esset falsa, & induceret imperfectionem in cognoscente: At secluso decreto praedeterminante, futura contingentia & libera non continentur certo in causis secundis, aut in voluntate creata: Ergo non possunt in illis certo cognosci. Major constat, Minor probatur. Causae contingentes, & liberae, ex se sunt indifferentes, & indeterminatae ad ponendum vel non ponendum effectus contingentes, & actus liberos; & possunt vel ab extrinseco impediri, ne in actum exeant, vel se determinare ad actum oppositum. Ergo cum effectus in causa eo modo se habeant in cognosci, quoad esse; cum illa sit medium cognitionis, quia est medium, & causa essendi: sicut effectus contingentes & liberi, seclusa divina praedeterminatione, in causis contingentibus & liberis, non habent esse certo & infallibiliter: ita nec in illis, aut ex illis, possunt certo & infallibiliter cognosci, sed conjecturaliter tantum. Quam rationem tangit Sanctus Doctor art. 13. hujus quaest. his verbis: *Causa contingens se habet ad opposita, & sic contingens in futurum, non subditur per virtutem alicuius cognitionis. Unde quicumque cognoscit effectum contingentem in sua causa tantum, non habet de eo nisi conjecturalem cognitionem.*

Confirmatur & magis declaratur haec ratio. Voluntas humana v.g. antecederet ad decretum, & praedestinationem voluntatis divinae, potest considerari, vel secundum se, vel ut in his aut illis occasionibus & circumstantiis constituta, aut mota & excitata tali vel tali motione morali: Sed quocumque ex his modis consideretur, non potest esse medium in quo certo & infallibiliter, possint cognosci ejus actus liberi futuri: Ergo illi non possunt antecederet ad decretum & praedestinationem voluntatis divinae, in voluntate humana certo & infallibiliter cognosci. Minor probatur: Voluntas humana, non solum secundum se spectata, sed etiam ut fiat sub illis circumstantiis & occasionibus, & prout hac vel illa motione morali movetur, & excitatur, manet indeterminata, & indifferens ad utrumlibet, ad amorem verbi gratia, vel ad odium, etiam in sensu composito, ita ut utrumque possit conjugere, & componere cum tali excitatione morali, & cum illis occasionibus & circumstantiis: maxime in sententia Adversariorum, qui volunt ad libertatem necessarii requiri, ut possit quibuscumque ad agendum praerequisitis, voluntas maneat semper indifferens ad utrumlibet, etiam in sensu composito. Ergo seclusa divina praedeterminatione, non possunt in voluntate humana, certo cognosci actus ejus liberi futuri.

Respondet Molina, haec argumenta solum demonstrare actus liberos futuros, non posse certo cognosci